ދިވެހިރާއްޖެ: ކަ ނޑުދަތުރުފަތުރުގެ ގައުމެއް (3)
އިބުރާހީމް ހުސެން މަނިކު / 5 މާޗް 2022
ލިޔުނީ: ހާވިއޭ ރޮމޭރޯ-ފްރިއާސް
އިނގިރޭސި ބަހުން ދިވެހި ބަހަށް އެނބުރީ: އިބްރާހީމް ހުސެން މަނިކު
ވެދެމާހައްތެ، ވާހަކަޔަށް ފަހު، ހެވި ހަމަޖެހިލައިފައި ހުއްޓެވެ. އެކަމަކު އަހަންނަށް ހުރެވުނީ
ހަމަ ބުނާނެ އެއްޗެއް ވެސް ނޭނގި ހިމޭންވެ ހުއްޓުން އަރައިފިއެވެ. އަހަރެންގެ މުޅި އުމުރުގައި
ވެސް، މި ވީހާތަނަކު އަދި މީނާ ކަހަލަ މީހަކާ ދިމާވެފައެއް ނެތެވެ. މީނާ ގާތުގައި
ފަހުހިނގަނިންގެ ގޮތުގައި އަބަދުވެސް ބައިގަނޑެއް ތިބެއެވެ. އެކަމަކު މި އެންމެންނަކީ ވެސް
އޭނާގެ ރަހުމަތްތެރި އެކުވެރީން ކަމެއް ކަނޑައަޅައި ބުނާކަށް ނޭނގެއެވެ.
އެރޭ ފިލްމުބަލާ ނިމިގެން ސިނަމާއިން ނިކުމެ އޭނާ އަހަރެމެންނާ ވަކިވީ ”މާދަން އަދި
“
ބައްދަލުވެލާން ވާނެ ދޯ އޭ ބުނެފައެވެ.

ޖެހިގެން އައި ދުވަހުގެ ހެނދުނު ވެސް އަހަރެން އެއްގަމަށް ގެންދާން ބަލާ އޭނާ
ވެޑިއަށް އައެވެ. މި ގޮތަށް އަހަރެން ބަލާ އައި ދުވަހެއްގައި އޭނާ ވެޑިން އަހަރެމެންނާ އެކު
ނާސްތާކޮށްހެދިއެވެ. އޭނާ ބުނާ ގޮތުގައި އަހަރެމެން ތައްޔާރުކޮށްފައި ހުންނަ ފޮޅި*އާއި
މައްސުންޏަކީ އޭނާއަށް ވަރަށް މީރު ނާސްތާއެކެވެ. ދެން އެ ދުވަހު އޭނާ އަހަރެން ގޮވައިގެން
އެއްގަމަށް ފައިބައިގެން ގޮސް އެއްކަލަ ހިޔާބޮޑު ގަސްދޮށުގައި އޭނާގެ ހަރުފަ ޝޯ ދީހަދައި،
ބޭސްވިއްކުމުގެ ވިޔަފާރި ފައްޓައިފިއެވެ. ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް، އަހަރެން އެއްގަމަށް ގެންދާން
ބާލަން ވެޑިއަށް ތިޔަ އަންނަނީ ކީއްވެތޯ އޭނާ ކުރެން އެހުމުން ބުނީ އަހަންނަކީ އޭނާ ނުހަނު
ގަޔާވާ މީހަކަށް ވެއްޖެކަމަށާއި އަނެއްކާ އަހަރެމެން ދެމީހުންނަކީ މިހާރު ގާތް ރައްޓެހިން ވެސް
ކަމަށެވެ. ދެން ލޯ ތަޅުވައިލައިފައި ސިއްރެއް ބުނެލާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ބުނެލީ ”އަހަރެން ކަލާ ބަލާ
މި އަންނަނީ ކަލާ އަހަންނާ އެކު އެ ގަސްދޮށުގައި ވާނަމަ
އަހަރެންގެ ވިޔަފާރި ވެސް ރަނގަޅުވާތީއެވެ. މިތާ ސިލޯނުގެ ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކަށް
“
ގަބޫލުކުރެވިފައި އޮންނަނީ ދިވެހީންނަކީ ބޭސް ފަންޑިތައަށް އަރާ ތިބި ބައެއް ކަމަށެވެ.
އޭނާ މި ބުނެލީ އޭނާ އަހަންނާ އެހާ ބޮޑަކަށް މިލި އެކުލަވައިގެން އުޅޭ އުޅުމާ މެދު
އަހަންނަށް ވެސް ލަފާކޮށްލެވިފައި އޮތް ގޮތަށެވެ. ނަމަވެސް އޭނާ އެ ހަރުފަތައް އޮޅުކޮށްގެން
އެސޮރުމެންގެ މައްޗަށް އަމުރު ހިންގައިލާ ހުނަރުވެރި ގޮތްގަނޑު އެއީ އަހަރެން ވެސް ނިކަން
ބަލާހިތްވާ ކުޅިވަރަކަށް އޮންނަނީ ވެފައެވެ.
ހަތްވަނަ ދުވަހު ވެދެމާހައްތެ އަހަރެން އެއްގަމަށް ގެންދާން ވެޑިއަކަށް ނާދެއެވެ. ރާއްޖެ
ދާން ފުރާ ދުވަސް ގާތްވަމުން އައުމާއެކު އަހަންނަށް ވެސް އުޅެވުނީ ކުރާން އަދިވެސް ވަރަށް
ގިނަ ވިޔަފާރި ހުރުމާ އެކު އެ ކަންކަމުގައި ހޭބޯނެތިއެވެ. ވެދެމާހައްތެގެ ޚަބަރު ބަލައިލާން އުޅޭނެ
އަވައްޖެއް ނުވިއެވެ.
ކުޑަ ދުވަސްކޮޅެއްގެ ތެރޭގައި އަހަރެމެން ކުރާން ހުރި ވިޔަފާރިއެއްކޮށް ވެޑި މުދާލައި
ބަރާވެއްޖެއެވެ. ރާއްޖެ ދާން ފުރާ ދުވަސް ގާތްވަމުން އަންނާތީ ފުރުމުގެ ކުރިން އަހަރެންގެ
ރަހުމަތްތެރިޔާއާ ބައްދަލުކޮށްލައި ވަދާއުގެ ސަލާން ކުރުމުގެ ޙިޔާލު ވަރަށް ބޮޑަށް ހިތުގައި

އޮވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެ އަހަރު އަހަރެމެން ގާލީ ބަނދަރުގައި ތިބި އެންމެ ފަހު ދުވަހުގެ
މެންދުރުފަހުގެ ގަޑިއެއްގައި އޭނާޔާ ބައްދަލުކޮށްލާން އަހަރެން އެއްގަމަށް ފައިބައިފީމެވެ.
ބާޒާރުމަތި ހުރަސްކޮށް އެއްކަލަ ހޮޓަލާއި ހިޔާބޮޑު ގަސް ހުންނަ ހިސާބަށް ގޮސް ރަހުމަތްތެރިޔާ
ފެނޭތޯ ލައްކަ ގިނައިރު އެ ހިސާބުގަނޑުގައި އެނބުރުނީމެވެ. އެންމެ ފަހުން ރަހުމަތްތެރިޔާގެ
ކޮއްކޮ ފެނިގެން އޭނާ ގާތަށް ގޮސް ”ކަލޭ ބޭބެ މިއަދު ކޮބައިހޭ“ އަހައިލައިފީމެވެ. އަހަރެން
ފެނުމުން އޭނާ އުފަލެއް ނުވިއެވެ. އޭނާގެ އަނގައިން އަހަންނަށް ލިބުނުހައި ވެސް ބަހަކީ،
ރުންކުރު ގޮތަކަށް ”ބޭބެ ހިނގައްޖެ“އޭ މިބަހެވެ. އޭނާޔަކީ އޭނާގެ ބޭބެޔާ ޚިލާފަށް ރައްޓެހި
މިޒާޖެއްގެ މީހެއް ނޫންކަން އަހަންނަށް ވެސް ވަނީ އެނގިފައެވެ. ބޭބެއާ ބެހޭ ގޮތުން އޭނާ ފުށުން
އިތުރު ބަހެއް ނުލިބުމާ އެކު، ނުތަނަވަސް އިހުސާސްތަކެއްގައި ބެދިގެން ހުރެ އަހަރެން އެނބުރި
ވެޑިއަށް ހިނގައްޖައީމެވެ. އެރޭ ގާލީ ބަނދަރުން ނަގިލި ނަގައި ފުރައިގެން އަހަރެމެން ރާއްޖެ ވީ
އަތަށް ބެހެއްޓީމެވެ.
ޖެހިގެން އައި އަހަރު ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގެ ފަހުކޮޅު ވެޑީގައި ރަށުން ފުރައިގެން އައިސް
އަހަރެމެން ގާލީ ބަނދަރު ޖަހައިފީމެވެ. އަހަރެން އެއްގަމަށް ފޭބި ފުރަތަމަ ދުވަހު ވެސް
ބާޒާރުމަތީގެ ކާރުބާރު ބޮޑު ހިސާބަކުން އަހަރެންގެ ރަހުމަތްތެރިޔާގެ ކޮއްކޮއާ ދިމާވެއްޖެއެވެ. އޭނާ
ފެނުމާ އެކު އަހަރެންގެ ހިތްމައްޗަށް ފުރަތަމަ ވެސް އައި ބަސް ދުލުން ބޭރުކޮށްލީމެވެ.
”އަޅެ ކޮބައިތަ ކަލޭގެ ބޭބެ؟“
”މަރުވެއްޖެ“ މިއީ އޭނާގެ ދުލުން އަހަންނަށް ލިބުނު ހަމައެކަނި ބަހެވެ.
އެ ވަގުތު އަހަންނަށް ހުރެވުނީ ޝޮކު ޖެހި ގަބުވެ، ކަންފަތަށް މި އިވުނު ބަސް
ގަބޫލުކުރާން ދަތިވެފައެވެ. އޭނާގެ ބޭބެ ފަދަ ރިވެތި، ހީނހީނފައި އުޅޭ، ރޫހު ހުރި، އިއްޔެ
މެންދުރުގެ ޒުވާނެއް ފަދަ މީހަކު މިފަދަ ކުއްލި ގޮތެއްގައި އަހަރެމެންނާ ވަކިވެގެން ދިޔަ ދިޔުންވީ
މަގޭ ހިތަށް ނުކުޅަދާނަ ހިތި ހިތާމަވެރި އަސަރުތަކެއް ކުރުވި ކަމަކަށެވެ. އޭނާޔަކީ އަހަރެންގެ
ނުހަނު ގާތް ރަހުމަތްތެރިއެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވުނު ހެޔޮލަފާ ރަނގަޅު މީހެއް ވިއްޔާއެވެ. މި ލިބުނު
ޚަބަރަކުން އަހަރެން ”ބުރާންތި އަރައިފައި“ ހުރިހައި ހިނދަކު ވެސް އޭނާގެ ކޮއްކޮ

ނުރަހުމަތްތެރި ކަޅިއެއް މަށަށް އަޅައިގެން ބަހެއް ނުބުނެ އެބަ ހުރެއެވެ. މިކަމާ އެންމެ ފަހުން
ރުޅިއަރައިގަނެގެން، ފުލުފުލުގައި ބަޑިޔަކުން އުންޑަތަކެއް އުދުއްސާލާހެން، ސުވާލަކަށް ފަހު
ސުވާލެއް އޭނަޔާ އަމާޒުކުރާން ފަށައިފީމެވެ.
”ބުނެބަލާށެވެ. ތިބާގެ ބޭބެ މަރުވީ ކޮން ބައްޔެއްގައި ހެއްޔެވެ؟“
ފިސާރި ސާދާ ގޮތަކަށް އޭނާ ބުނެލީ– ”ހަރުފައެއް ދައިގަނެގެން މަރުވީއެވެ.“
އޮޑިއޮޑިފަހަރުގައި ދިވެހިން ސިލޯނަށް ދާ ދިއުމުގައި ވިއްކާން ގެންދާ މުދާ ވިކުމުން، ދިވެހީން
އެކޮޅުން
ގަނެއުޅެނީ އެ މީހުންގެ ރަށުގެ އާންމު ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާނޭ ތަކެއްޗެވެ. އެއީ ހަނޑޫ،
ދޯބުރާލިހަކުރު، ގޮދަން ފުށް، ދަގަނޑު ޓިނު، ފުރޯ ވަޅި ކަތިވަޅި ފަދަ ތަކެތި ތަޅަން
ބޭނުންކުރެވޭނެ ބާ ދަގަނޑު، ފޭރާން، ފަޓާސް، ތަވާ ފުފޭ، އަދި އެނޫންވެސް އެއްޗެހި އެޅުމަށާއި
ކައްކާން ގެންގުޅޭ ކަންވާރުތަކެވެ. މި ވިޔަފާރިކުރާން ދިވެހި ވިޔަފާރިވެރިން، ކޮންމެ ފަހަރަކު
ވެސް އެ މީހުންގެ އޮޑީގައި ދެތިން މަސްދުވަހު ކަރައިގެ ބަނދަރުތަކުގައި ތިބޭނެއެވެ. އެނބުރި
ރަށަށް އައުމުގެ ދަތުރު އަބަދު ވެސް ފައްޓާނީ ޑިސެންބަރުމަހުތެރޭ، އިރުވައިގެ ވައި
އެނބުރުމެއްސެނބުރުމެއް ނެތި، އެއްވަޔަކަށްވެ، އިރުދޮށުން ނުވަތަ އިރުއުތުރުން ޖެހެން
ފެށީމައެވެ. ކަރަޔަށް ކުރާ ދަތުރުތަކުގައި ސިލޯނު ނުވަތަ އިންޑިއާގެ މަލަ އުސް ކަރަގޮނޑު އެއީ
މާދުރުން ވެސް ފާހަގަވާ ތަންތަން ކަމަށްވާތީ އެ ތަންތަނުން ބަނދަރެއް ހިފުން އެއީ އެހައި ދަތި
ކަމަކަށް ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް މާ ބޮޑަށް އަރާ މުރިނގަށް ދުއްވިއްޖެ ނަމަ، ސިލޯނު އަތުނުވެ
ދަށްވެގެން ގޮސް އަންޒަމާނުކަރައިގެ* ނުވަތަ ބަރުމާގެ އައްސޭރިއަކަށް ދެވުމީ ވަރަށް ގާތުގައި
އޮންނަ ކަމެކެވެ. އަންޒަމާނުކަރަޔާއި ނިކޯބާރުގެ ޖަޒީރާތަކަށް ދިވެހީން ދީފައިވާ ނަމަކީ ވެސް
”މިނިކާރާއްޖެ“*އެވެ. 18ވަނަ ގަރުނު ނުވަތަ އޭގެ ތަންކޮޅެއް ކުރިޔަށް ނިސްބަތްވާ
”ދޮންބެއްޔާ“ ވާހަކައިގައި އަންނަ ގޮތުގައި ވިއްޔާ ހުވަދުއަތޮޅު ގަމު އޮޑިއެއް މި ދެންނެވި ގޮތަށް
ދަށްވެ މިސްރާބު ގެއްލިގެން ”މިނިކާރާއްޖެ“އަށް ދެވުމުން އެ ރަށު މީހުން އޮޑީ އެންމެން
އަތުލައިގަނެގެން ކައި ހުސްކުރީއެވެ. ސަލާމަތްވީ ހަމައެކަނި މީހަކީ އޮޑީގެ ކައްކާއެވެ.

ކަރަޔަށް ކުރާ ދަތުރުގައި ފަހަރުގައި މުސީބާތެއް ޖެހުނު ނަމަވެސް، އެނބުރި ރާއްޖެއަށް
ކުރާ ދަތުރަކީ އަދި މާ ނުރައްކައުތެރި ދަތުރެއްކަމަށް އަބަދު ވެސް އޮންނަނީ ބެލެވިފައެވެ.
ސަބަބަކީ، ކަޅު އަނދިރި ރޭރޭ ފަސޭހައިން ދުރުން ވަކިވާވަރަށް ވުރެ ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގެ މަލަ
ތިރިވެފައި، ދެ އަތޮޅު ދޭތެރޭގައި މާ ކަނޑު އޮންނާތީ ދިމާވާ ގޮތަކުން ރޭގަނޑުގެ ވަގުތެއްގައި
މީން ކަނޑަކުން ވަދެވި، ރާއްޖެ ފަހަނަޅައި ހުޅަނގަށް ދެވިއްޖެ ނަމަ، ވަޔަށް ދުއްވައި
އަނބުރައި ހޭރިޔާކުރަމުން ރާއްޖެ ހިފޭވަރަށް ވުރެ ދިވެހި އޮޑިފަހަރު ބުރަހެލިވެފައި އަނބުރައި
ހަދަން އުނދަގޫ ކަމެވެ. ރާއްޖޭގެ ހުޅަނގަށް، އެތައް ހާސް މޭލެއްގެ ދުރުމިނުގައި ވެސް،
ހިކިފަސް ތަންތަން މަދުކަމާ އެކު އޮޑިގޮސް ދެން ޖެހޭނީ އެފުރިކާގެ އައްސޭރިއެއްގައި ނުވަތަ އެ
އައްސޭރިތަކާ ކައިރިފަށުގެ ކޮންމެވެސް ރަށެއްގައި ކަމެވެ. މި ގޮތުން އޮޑިން ދަތުރުކުރި މީހުންނާ
މުދަލާ އެކު ބައެއް އޮޑި ޚަބަރެއް ނުވެ ގެއްލިފައި ވެސް އެބަ ހުއްޓެވެ. އެހެން ބައެއް އޮޑިފަހަރު
ސީޝެލްސް** ނުވަތަ މަޑަގަސްކަރަ ނޫން ނަމަ އިރުމަތީ އެފުރިކާގެ ކޮންމެވެސް އައްސޭރިއަކަށް
ދެވުމުން، އޮޑިއާއި މުދާ ދޫކޮށްލައިފައި ނަމަވެސް އޮޑިން ދަތުރުކުރި މީހުންނަށް ގަދަވެ
ސަލާމަތުން ރާއްޖެ އާދެވިފައި އެބަހުއްޓެވެ.
ޚަބަރުނޭނގޭ ބީރައްޓެހި ރަށަކަށް ދެވިއްޖެ ނަމަ، އޮޑީމީހުން އެންމެ އިސްކަމަކަށް ކުރާ
ކަމަކީ އެއްގަމަށް ގޮސް އެ ތަނެއްގައި އިނގިރޭސި އެންބެސީއެއް ނުވަތަ ކޮންސަލް އޮފީހެއް
ހުރިތޯ ބަލައި، އެ ވެރީންނާ ވާހަކަދައްކައިގެން އެނބުރި ރާއްޖެ އާދެވޭނެ މަގެއް
ތަނަވަސްކުރެވޭތޯ ބެލުމެވެ. މި ގޮތުން ބެހިގެން ދިޔަ އޮޑިއަކަށް، އެއް ފަހަރަކު ސޮމާލިޔާގެ
ރަށަކަށް ދެވުނެވެ. އެތާނގައި އިނގިރޭސި ވެރިކަމެއް ނެތް ކަމާއި އޮންނަނީ އިޓަލީގެ
ވެރިކަމެއްކަން*** އެނގުން ދިވެހީންނަށް ވީ ވަރަށް ބޮޑު ހައިރާންކަމެއް ލިބުނު ކަމަކަށެވެ.
މި ގޮތަށް ބެހިގެންދާ އޮޑިފަހަރު މީހުން ދެން ތެޅެން ޖެހޭ ހާލު،ތިރީގައިވާ ވާހަކައިން ރަނގަޅަށް،
ތަސައްވަރުކުރެވޭނެއެވެ.

މާ ސިންގާ ކަނޑު
އަހަރެމެން ކޮޅުނބު ބަނދަރުން ފުރީ 1951 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހު ތެރޭގައެވެ.
އަހަރެމެންގެ ވެޑި އޮތީ މުދާލައި ބަރުކޮށްފައެވެ. ވައިޖެހެމުން ދަނީ ހަޅަވަޔަށް އިރުއުތުރުންނެވެ.
އިންޒާރެއް ނެތި، ކުއްލިއަކަށް އަރުވާ ފުސްގަނޑުގަނޑުން އަދި ވަކީން ބާރު ވައި އާދެއެވެ. މި
ކަހަލަ ގޮތެއްގައި، ދަތުރުމަތީ އެއް ހަފުތާ ވެއަތުވެގެން ހިނގައްޖެއެވެ. އަހަރެމެން އަބަދު ވެސް
ތިބެނީ ރާއްޖޭގެ އަތޮޅެއް ނުވަތަ ރަށެއް ފެނޭތޯ އުދަރެހުގައި ލޯޖަހައިގެންނެވެ. ދުވަހަކަށް ފަހު
ދުވަހަކަށް އިރުއަރާ އޮއްސެމުންދެއެވެ. އެކަމަކު އަދިވެސް ރަށެއްގެ ލިސާން ވެސް ފެންނާކަށް
ނެތެވެ. އެހެންކަމުން، ރޭ އަނދިރިކަމުގައި ރާއްޖޭގެ ކޮންމެވެސް ދެ އަތޮޅެއްގެ ދެމެދުގައި އޮންނަ
ފުޅާ ކަނޑަކުން ވަދެވި ރާއްޖެ ފަހަނަޅައި ހުޅަނގަށް ދަތުރުކުރެވުނީ ކަމަށް ބެލެވޭން
ފަށައިފިއެވެ. އަހަރެމެންގެ ވެޑި ބަރާބޮޑުކަމުން އަނބުރާ ވަޔަށް ދުއްވައި ހޭރިޔާ ކުރަމުން ރާއްޖެ
އަތުވެދާނޭކަމުގެ އުންމީދެއް ނެތެވެ. ވެޑީގެ ނެވި ނިޔަމީންނަށް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމަށް
ފެނުނީ މި ދުއްވާ ގޮތަށް ހުޅަނގަށް ދަތުރުކޮށްފައި ގޮސް ހިކިފަސްތަނެއްގައި ޖެހުމުން، ރާއްޖެ
އައުމަށް އިނގިރޭސި ސަރުކާރުގެ އެހީއާއި މަދަދު ހޯދުމެވެ.
ދުވަހަކަށް ފަހު ދުވަހެއް، ތިލައެއް ފަޅެއް ފެންނާން ނެތް ކަޅުނޫ މާކަނޑުގައި، ރިޔާތަކަށް
ސިކާރަ ވައިގައި، ވެޑި ހުއްޓުމެއް ނެތި ކުރިޔަށް ފައިބައިގެން އޮވެ ދެއެވެ. އައު ދުވަހަކަށް
އުދަވާ އިރު ހުޅަނގަށް ގޮސް އަސްތަވެދާއިރު ވެސް އުދަރެހުން ރަށެއް ނުމެ ފެނޭމެއެވެ. މި
ގޮތުގައި ކަނޑުމަތީގައި ދެ ހަފުތާވުމުން، އަހަރެމެން ހާސްވެ ކަންބޮޑުވާން ފަށައިފިއެވެ. އެކަމަކު
ކާބޯތަކެއްޗަށް ޖެހިދާނެކަމާ މެދަކު ފަހަރެއްގައި ވެސް ފިކުރުބޮޑުވާ ކަށެއް ނުޖެހެއެވެ. ސަބަބަކީ
ދިޔަ ނުޖެހޭނޭ ގޮތަށް، ޅައިމަތީ ވެޑީގެ ވަތްތަކުގައި ކާބޯ ބާވަތްބާވަތުގެ ވަރަށް ގިނަ ތަކެތި
ރައްކައުވެފައި ހުރީތީއެވެ. ނަގާ ފުސްގަނޑުގަނޑުން ރުނބާރުނބާ ފުރާ ފެން ނެގޭތީ، އަހަރެމެން
ބޯފެނަށް ޖެހިގެން އުޅޭކަށް ވެސް ނުޖެހެއެވެ. މި ހުރިހައި ދުވަހެއް ވީއިރު ވެސް، މާކަނޑު
ފިޔަވައި ހިކިފަސްތަނެއް ނުފެންނާތީ އަހަރެމެން އޮޑީކުދީން ތިބީ، ހިތްވަރުއެލި، ރޫހުމަރުވާ
ގޮތްވެފައެވެ.

(ނުނިމޭ)
____
ހަވާސާ ނޯޓު :
*ގޮދަން ފުށުގައި ޗަޕާތީ ފާޑަށް، ފުށްގަނޑު ރާމާނުކޮށް ފަތާކޮށް ފިހެފައި ހުންނަ ބާވަތަކަށް
ފުވައްމުލަކުގައްޔާއި އައްޑޫގައި ކިޔައިއުޅެނީ ”ފޮޅި“އެވެ. ނަމަވެސް ރާއްޖޭގެ އެހެން ހުރިހާ ހިސާބެއްގެ މީހުން
ވެސް މިއަށް ކިޔަނީ ރޮއްޓެވެ.
*އަންޒަމާނު ކަރައިގެ އަސްލު ރަށްވެހި ގަބީލާތަކުގެ މީހުންނަކީ މިނިކާބައެއްކަން އެނގޭނޭ ތާރީޚީ ލިޔުންތަކެއް
ނެތެވެ. ހަގީގަތަކީ މި ދެންނެވި ރަށްވެހީންނާ ގުޅޭ ގޮތުން، ތޯތޯ ވާހަކަތައް ފިޔަވައި އިތުބާރު ހިފޭ ފާޑުގެ، މާ
ގިނަ ދިރާސާތަކެއް ވެސް ކުރެވިފައި ނެތްކަމެވެ. އަންޒަމާނުކަރައިގެ މައި ޖަޒީރާގައި އުޅުނު އެތާނގެ އަސްލު
ރަށްވެހީން ވަނީ މަރުވެ ނުވަތަ މަރައި ހުސްކުރެވި ވަސްފިލައި ގޮސްފައެވެ.
އަންޒަމާނުގެ ސެންޓިނިލީ ޖަޒީރާގެ މީހުން، އެ ނަސްލުން ނުވާ ބޭރު މީހުން، އެ ރަށަށް އެރުން އެއްގޮތަކަށް
ވެސް ހުއްދައެއް ނުކުރެއެވެ.
އަންޒަމާނުގެ ރަށްތަކުގެ ”ޖަރާވާ“ ގަބީލާތަކުގެ މީހުންނަކީ އިހަށް މުޅިން ވެސް ޖަންގަލިތަކުގައި ދިރިއުޅެމުން
އައި ބައެކެވެ. އެތަންތާގައި ފަހުން ވަޒަންވެރިވީ އިންޑިއާގެ މައިކަރައިގެ މީހުންނާ މި ދެންނެވި ޖަރާވީން
ގުޅުން ބަހައްޓައި އެކިއެކި މުއާމަލާތްތައް ކޮށް އުޅެން ފެށީ ދާދި ފަހަކުންނެވެ.
**ސީޝެލްސްގެ އައިލް ސިލޫޓު ޖަޒީރާގެ ފުރަތަމަ ރަށްވެހީންނަކީ، ޖިލް ފޮންޓްނޯ، އޭނާގެ ”ލާ ސީޝެލް“
އޭ ކިޔުނު ފޮތުގައި ލިޔެފައިވާ ގޮތުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސްވެރިންގެ ބައެކެވެ. މި މީހުންނަށް އެ ރަށަށް
ދެވުނީ 1200މ. ހާތާނގައި ކަމަށް ވެސް އޭނާ ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މިކަމުގެ ސާބިތު ހެއްކެއް
ދަލީލެއް އޭނާ ދެއްކިފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި އަޅުގަނޑު ހޯދިހޯދުމުން އެފަދަ މައުލޫމާތެއް އެހެން ފަރާތަކުން
ވެސް ލިބިފައެއް ނުވެއެވެ.
***މިއޮޑީ މީހުން ބަދަލުކުރެވުނީ އަދަނަށެވެ. ނަމަވެސް ރާއްޖެ އާދެވުމުގެ ކުރިން އެއިގެ ގިނަ މީހުން،
އެތާނގައި، ބަލިމަޑުކަމެއްގައި މަރުވެ ދިޔައީއެވެ. މި މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑަށް ދެއްވީ ފުވައްމުލަކު މަގިއެދުރުގޭ
އިބުރާހިމް ދީދީއެވެ.